

Monitörden Yansıyanlar

Levent Daşkiran

Küre İçinde Üç Boyut

Geçenlerde geçtim televizyonun karşısına, 1980'li yıllardan kalma bir bilim kurgu filmi izliyorum. Arkadaşlar yıldızlararası uzay gemisini yapmışlar, içine de kurulmuş o gökda senin bu gökda benim yol alırken, yabancı bir cisim tarafında izlendiklerini anlıyorlar. Kaptan "şuna bir bakalım" diye emir veriyor, görüntü geminin izleme paneline geçiyor. O da ne! Bir tane renkli ekran ve gelişigüzel yanan yüzlerce lamba, onlarca çıtçıtlı anahtar, kumanda kolları... Radar operatörü arkadaş çıt çıt bu düğmeleri açma kapama sonunda ekrana bir görüntü alıyor, onu da ufak bir kolu çekştirerek sağa sola hareket ettirip takipçiyi görüntülüyor.

Oysa, özellikle son dönemlerde teknolojinin öylesine hızlı geliştiği bir çağda yaşıyoruz ki, yüzlerce yıllık geleceğe dair vizyonumuz bile hepi topu yirmi yıl içinde eskiyip gidiyor. Bizi nasıl bir gelecek bekliyor, hâlâ tahmin etmek güç, ama bunun iki boyutlu ekranlar ve çıtçıtlı düğmelerden ibaret olmayacağı kesin. Hele geçtiğimiz aylarda Actuality Systems'in ortaya koyduğu yeni küresel üç boyutlu monitör dizaynı, teknoloji vizyonundaki değişimin ne yönde gittiği konusunda verilebilecek en güzel örneklerden biri. Bu monitör, bilgisayardan aldığı görüntüyü bir küre içinde üç boyutlu ve renkli olarak oluşturabilme yeteneğine sa-

hip. Oluşan görüntü düşey ekseninde 360, yatay eksenindeyse 270 derecelik bir açıyla izlenebiliyor ve özel gözlükler kullanmayı gerektirmiyor. Monitör, üç boyutlu görüntüyü oluşturabilmek için 768x768 piksel çözünürlüğünde 198 adet 2 boyutlu katmandan oluşan bir mimari kullanıyor. Görüntü tazeleme hızı 24 Hertz olan monitör, desteklediği en yüksek çözünürlükte 8 rengi bir arada gösterirken, düşük çözünürlüklerde yüzlerce rengi de bir arada gösterebiliyor.

Henüz emekleme aşamasındaki bir ürün olmasına karşın, küresel monitörlerin başlangıçta bilimsel ve askeri çevrelerde ve ilerleyen yıllarda masa üstlerinde kendine yaygın yer bulacağını tahmin etmek zor değil. Bir DNA sarmalının üç boyutlu yansımasını ekranda kaydırıp çevresinde dolanmak, travmalı bir hastanın organlarındaki hasarın üç boyutlu görüntüsünün, böyle bir ekrana yansıtılarak durum değerlendirmesi yapmak, kimyasal bir yapının böyle bir platformda üç boyutlu tasarımını yapmak, ya da turist olarak gittiğiniz şehir haritasını üç boyut-

lu olarak yanınızda taşımak gibi özelemlerin kısa zamanda gerçeğe dönüşeceği fikri, gerçekten etkileyici. Ürün hakkında daha fazla bilgi ve görüntüye <http://www.actuality-systems.com> adresinden ulaşabilirsiniz.

Web Kamerayla Güvenlik Sistemi

Bir Web kamera ve uygun yazılımın yardımıyla, bilgisayarınızı etkili bir güvenlik aracına dönüştürebilirsiniz.

Web kameralar son zamanlarda öylesine ucuzladı ki, neredeyse marketten çıkarken bile kapıda eşantiyon diye elinize bir tane tutuşturacaklar. Açıkçası bu cihazların haberleşmeye kattıkları görüntü unsuru da çok güzel bir olay. Fakat madem bu aletler sayesinde bilgisayarınıza bir göz eklemiş oluyorsunuz, bu gözü sevdiklerinizin üzerine çevirdiğiniz gibi, beklenmeyen misafirlerin de üzerine çevirmek mümkün olmaz mı? Olur, gayet de güzel olur. Örneğin <http://www.webcam123.com> adresindeki Webcam WatchDog ve

<http://www.gotchanow.com> adresindeki Gotcha! gibi yazılımlar, basit bir Web kamerasının yardımıyla bilgisayarınızı etkili bir izleme aracına dönüştürebilir işini gayet güzel becerebiliyorlar.

Bu programlar, Web kameradan elde edilen görüntü üzerinde hareketin algılanması prensibiyle çalışıyorlar. Siz sadece bilgisayara yazılımı kuruyorsunuz, Web kamerayı gözetlemek istediğiniz noktaya doğru çeviriyorsunuz ve gerekli ayarları yapıp sistemin başından ayrılıyorsunuz. Kameradan gelen görüntüyü sürekli kontrol altında tutan yazılım, hareketsiz duran görüntüde bir değişim sezerse (ki bu ortalıkta dolaşan birinin görüntüye girmesi olabilir), hemen ayarlarında tanımlanmış alarm sistemini devreye sokuyor. Bu aşamada programın becerisine bağlı olarak bilgisayar sesli bir alarm çalabiliyor, hareketin algılandığı anda çekilen görüntüler istenilen bir e-posta adresine veya Web sunucusuna yönlendirilebiliyor, modem aracılığıyla daha önce belirlenmiş bir telefon numarası aranabiliyor, ve hatta numara arandıktan sonra açan kişiye daha önce kaydedilmiş bir ses dosyası bile çalınabiliyor.

Ancak sistem en basit Web kamerayla bile çalışabilmesine rağmen, aranızda böyle bir basit güvenlik sistemi kurmayı planlayanların yanlış alarmlara mahal vermemek veya olası bir durumda tepkisiz kalmamak için kaliteli bir kamera seçimi yapmalarının önemli olduğunu hatırlatalım. İlgili yazılımlar hakkında daha detaylı bilgiyi ve deneme sürümlerini üstteki linklere tıklayarak bilgisayarınıza indirebilirsiniz.

Bilgisayarınızdaki Casuslar

Casusun benim bilgisayarında ne işi varmış demeyin, bal gibi de oluyor. Son yıllarda, özellikle İnternet üzerinde klasik reklam anlayışına sahip sitelerin çöküşünü takip eden zamanlardan beri casus yazılımların sayısında ciddi bir artış yaşanıyor. Üstelik bunlar sisteminize giriş yapmak için basit bir yazılımın kurulumu veya İnternet üzerinde gezirken bir sitenin size bıraktığı ufak bir çerez gibi masum yolları seçiyorlar.

Peki ama nedir bu casus yazılımlar, ve bizim bilgisayarımızda ne işleri var? Casus yazılımlar, genellikle reklam veya araştırma şirketleri tarafından hazırlanan ve bir kullanıcı olarak

sizin ilgi alanlarınızı, alışkanlıklarınızı bilginiz haricinde düzenli olarak merkeze rapor eden ufak programlardan ibaret. Bu programlar, genellikle kendilerini taşıyan bir diğer yazılımın kurulumuyla veya Web sitelerinde dolanırken gelen çerezler aracılığıyla bilgisayarınıza yerleşiyorlar. Yerleştikten hemen sonra ise, alışkanlıklarınız ve ilgi alanlarınız hakkında bilgiler toplayarak merkezlerine iletmeye başlıyorlar. Bunu bir anda milyonlarca kişiden bilgi toplayan eşsiz bir kamuoyu araştırması gibi de düşünebilirsiniz. Casus yazılımların rapor ettiği ve firmaların dikkate aldığı kullanıcı alışkanlıkları arasında hangi konulu sitelerin ne sıklıkta ziyaret edildiği, hangi müziklerin dinlendiği, ne tür yazılımların tercih edildiği ve hatta fare imlecinin ekranın hangi bölgesinde ne kadar kaldığı gibi enteresan unsurlar yer alıyor (bu bilgi, İnternet sitelerindeki reklamların tıklanma ihtimalini artırabilmek için ekranın neresinde yerleştirilmeleri gerektiği konusunda ipucu vermeye yarıyor). Bütün bunların ortaya koyduğu birikim, casus yazılımı üreten firma için iki önemli kazanç sağlıyor: Kullanıcıların bütününden elde edilen değerli istatistik bilgiler, ve buna bağlı olarak ilgi alanı tespit edilen kullanıcının sevebileceği ürünlere dair reklamlarla karşılaşma sıklığının artırılarak tüketim teşvik edilmesi.

Aslında casus yazılımların kullanıcıdan toplamaya çalıştıkları tek şeyin istatistiksel bilgiler olduğu, hele de beraberinde gezdikleri birçok yazılımın hâlâ bedava dağıtılıyor olmasının yegane sebebi oldukları düşünülürse, bu işin bize ne zararı var diyenler olabilir. Ancak arka planda sürekli olarak tercih ve alışkanlıklarınızı denetim altında tutan bu yazılımların sebep oldukları bazı zararlar mevcut. Bunlardan ilki, casus yazılımların yaptıkları işin özel hayata sürekli bir müdahale anlamı taşıyor olması ve bilgiyi hangi ölçüde sızdırdıklarının net olarak bilinmemesi. İkincisi, bilgi toplama çabaları sırasında neden oldukları genel performans kaybı. Nereden baksanız onca veriyi toplamak, işlemek, paketlemek, göndermek az bir çaba değil. Üçüncüsü de, gelip giden bu bilgilerin hem kişisel İnternet bağlantınıza, hem de küresel İnternet ağlarına bindirdiği iletişim yükünün üst üste binerek ciddi boyutlara ulaşması. Ülkemizde zaten son kullanıcılara sunulan İnternet erişim alternatiflerinin çeşitliliği ve hızı yerde sürünürken, bir de bu yazılımların sizden habersiz gönderdiği raporları sırtlanmak akıllı işi değil.

Casus yazılımlar virüsler gibi yıkıcı değil ve direkt zarar verme potansiyeli taşıyorlar, ama can sıkıcı oldukları kesin. Peki bunlardan sizin bil-

Ad-Aware, casus yazılımları yaptığı derin analizlerle bulup ortaya çıkaran ve temizleyen bir program

gisayarınızda da bulunup bulunmadığını nasıl anlayabilir ve nasıl temizleyebilirsiniz? Sisteminize bir şekilde giriş yapmış casus yazılımları bulma ve temizleme işini yapan şu ara en iyi ve en bilindik yazılım, Ad-Aware adını taşıyor ve Lavasoft tarafından ücretsiz olarak dağıtılıyor. Yeni çıkan casusluk yöntemlerini tespit etmek için oldukça sık periyotlarla güncellenen bu yazılım, ister İnternet sitelerinden gelmiş olsun, ister bilgisayarınıza kurduğunuz programlar aracılığıyla taşınmış, her türlü casusun dosya ve sistem kayıtlarını bulup temizleyebiliyor. Tek yapmanız gereken şey, programı çekip bilgisayarınıza kurduktan sonra detaylı bir kontrol için gerekli işlemi başlatmaktan ve bulunan kayıtları silmekten ibaret. Ad-Aware'i bilgisayarınıza indirmek için <http://www.lavasoftusa.com> adresindeki Web sitesine uğrayabilirsiniz.

Ancak bir ufak uyarımızı da ekleyelim: Bu casus yazılımlar bazen kendilerini taşıyan yazılımla öyle iç içe geçmiş halde bulunurlar ki, casus yazılımı sistemden temizlemek, onu taşıyan programı da çalışmaz hale getirir. Örneğin casus yazılım içermesine rağmen şimdiye dek gördüğüm en iyi online sözlük olan babylon (<http://www.babylon.com>), en son baktığımda kendisiyle birlikte gelen casus yazılımı temizlediğinizde çalışmayı reddediyordu. Her şeye rağmen casus içeren bir yazılımdan vazgeçemiyorsanız, bu tür yazılımlarının çoğunun ücreti karşılığında casus yazılımlardan arındırılmış temiz sürümlerini satın alabileceğinizi unutmayın.

Casus yazılımlar hakkında daha fazla Türkçe bilgiyi <http://www.darkhardware.com/showtext.php?urlnav=articles/spyware.html> adresinde bulabilirsiniz.

Casus Düşmanı Siteler

<http://www.lavasoftusa.com>: En popüler casus avcısı yazılımın İnternet sitesi.

<http://www.spychecker.com>: Kullanmayı düşündüğünüz yazılımda casus var mı, yok mu?

<http://grc.com/optout.htm>: Casus yazılımların çalışma şekli üzerine bolca doküman.